

Lahti

Talousarvio 2026

Taloussuunnitelma 2026–2028

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta 9.9.2025

Sisällys

1. Elinvoiman palvelualue	3
1.1. Elinvoiman yhteiset	4
Toiminnan kuvaus	4
Toimintaympäristö ja sen muutokset	5
Toiminnan painopistealueet	5
Toimintaa kuvaavat mittarit	5
1.2. Kasvupalvelut-vastuualue	5
Toiminnan kuvaus	5
Toimintaympäristö ja sen muutokset	5
Toiminnan painopistealueet	6
Rahoitettavat yhtiöt ja muut organisaatiot	6
Toimintaa kuvaava mittari	7
1.3. Työllisyyspalvelut-vastuualue	8
Toiminnan kuvaus	8
Toimintaympäristö ja sen muutokset	8
Toiminnan painopistealueet	9
Toimintaa kuvaava mittari	9
1.4. Kaupunkikulttuuripalvelut-vastuualue	9
Toiminnan kuvaus	9
Toimintaympäristö ja sen muutokset	10
Toiminnan painopistealueet	11
Rahoitettavat yhtiöt ja muut organisaatiot	13
Toimintaa kuvaava mittari	13
1.5. Lahden kaupunginorkesteri	14
Toiminnan kuvaus	14
Toimintaympäristö ja sen muutokset	15
Toiminnan painopistealueet	15
Toimintaa kuvaavat mittarit	15
1.6. Lahden kaupunginteatteri	16
Toiminnan kuvaus	16
Toimintaympäristö ja sen muutokset	16
Toiminnan painopistealueet	17
Toimintaa kuvaavat mittarit	17
2. Liite 1 Toiminnan tunnusluvut	18
3. Liite 2: Investointiosa	19

1. Elinvoiman palvelualue

Tuloslaskelma	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	26 188 257	29 835 100	27 971 500	26 832 100	24 918 200
Myyntitulot	3 002 203	4 856 900	5 040 000	3 843 500	1 847 100
Maksutulot	4 976 962	4 736 800	4 567 000	4 612 700	4 683 700
Tuet ja avustukset	17 042 798	19 067 100	17 225 900	17 225 900	17 225 900
Muut toimintatulot	1 166 294	1 174 300	1 138 600	1 150 000	1 161 500
Toimintamenot	-118 312 035	-150 459 900	-148 604 500	-149 854 900	-150 849 700
Henkilöstömenot	-37 320 465	-43 569 200	-43 480 000	-44 440 900	-45 515 700
Palvelujen ostot	-12 290 995	-17 993 400	-19 352 000	-19 699 900	-19 417 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 816 568	-4 257 500	-4 165 900	-4 205 500	-4 245 400
Avustukset	-39 484 984	-58 034 700	-55 122 400	-54 832 400	-54 582 400
Muut toimintamenot	-25 399 023	-26 605 100	-26 484 200	-26 676 200	-27 089 100
Toimintakate	-92 123 778	-120 624 800	-120 633 000	-123 022 800	-125 931 500
Rahoitustulot ja -menot	-12 276	-10 000	-9 800	-9 800	-9 800
Vuosikate	-92 136 054	-120 634 800	-120 642 800	-123 032 600	-125 941 300
Poistot ja arvonalentumiset	-3 135 590	-3 478 600	-3 024 600	-2 646 200	-1 809 300
Tilikauden tulos	-95 271 644	-124 113 400	-123 667 400	-125 678 800	-127 750 600
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	83 311	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-95 188 333	-124 113 400	-123 667 400	-125 678 800	-127 750 600

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Toiminnan kuvaus

Elinvoiman palvelualue toteuttaa Lahden kaupungin strategiaa ja rakentaa menestyvää tulevaisuuden Lahtea. Palvelualue toimeenpanee kaupungin elinvoimataavoitteita yhdessä kaupunkikonsernin, yritysten, oppilaitosten sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Kasvupalvelut-vastuualue muodostuu kolmesta palveluyksiköstä: elinkeino- ja ympäristökehitys, korkeakoulu- ja innovaatiopalvelut sekä lukiokoulutuspalvelut. Vastuualue vastaa

- elinkeinopolitiikasta ja yritysyhteistyöstä
- ympäristöpolitiikasta, siihen liittyvästä kehittämisestä ja hanketoiminnasta
- korkeakoulu- ja innovaatioyhteistyöstä
- suurien elinvoima- ja kaupunkikehityshankkeiden koordinoinnista ja edistämisestä
- kaupungin kansainvälisien suhteiden ja verkostojen koordinoinnista ja kehittämisestä
- kaupungin ja ammatillisen oppilaitoksen välisestä yhteistyöstä ja strategisesta kehittämisestä
- yleissivistävän, jatko-opintokelpoisuuden antavan lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä opiskelijoiden oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta
- kaupungin edunvalvonnan ja sidosryhmäsuhteiden kehittämisestä.

Työllisyyspalvelut-vastuualue muodostuu viidestä palveluyksiköstä: ensipalvelut työnhakijoille, ammattialakohtaiset työnhakupalvelut, työllistämisen palvelut, International House Lahti ja kohtaantopalvelut. Vastuualue vastaa

- kaupungin työllisyyspolitiikasta, työllisyyspalveluiden tuottamisesta ja muista työllisyysasioista
- kaupungin maahanmuutto- ja kotoutumispalveluista
- International House Lahti –palvelukokonaisuudesta.

Kaupunkikulttuuripalvelut-vastuualue muodostuu kuudesta palveluysiköstä: tapahtuma- ja kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, kaupunginmuseo, osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut sekä taseyksiköt kaupunginorkesteri ja kaupunginteatteri. Vastuualue vastaa

- kaupungin liikuntatoimesta
- kaupungin tapahtumatoimesta
- kaupungin kulttuuritoimesta
- hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistyöstä, vanhus- ja vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä, sekä jäämistöjen sosiaaliin ja kulttuuriin käyttötarkoituksiin kohdentamisesta
- konserttien järjestämisestä, tallentamisesta ja välittämisestä ja yleisötyöstä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- omaa sekä yhteistuotantoa olevien teatteriesityksien järjestämisestä ja kaupunginteatterin yleisötyöstä, sekä ohjelmistoa täydentävien koti- ja ulkomaisten teatteri- ja kulttuuriesitysvierailujen järjestämisestä
- museotoiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä, kokoelma- ja tutkimustyöstä ja näyttelyiden järjestämisestä
- Lisäksi kaupunginmuseo vastaa alueellisena vastuumuseona opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemistä tehtävistä Päijät-Hämeessä:
 1. alueellisen museotoiminnan edistämistehtävästä,
 2. kulttuuriympäristötehtävästä ja
 3. alueellisesta taidemuseotehtävästä Päijät-Hämeen maakunnassa.
- Lahden kaupunki vastaa siitä, että museoiden kokoelmat säilyvät museokokoelmina museotoimintaa tehtävänään järjestävän oikeustoimikelpoisen, yksityisen tai julkisen toimijan hallinnassa silloinkin, jos Lahden kaupunki luopuu museoiden ylläpidosta
- Lahden kaupungin museoita ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Talouden suhdanne haastaa voimakkaasti talouden kasvua ja sitä kautta lahtelaisten ostovoimaa ja hyvinvointia, yritysten kasvuedellytyksiä sekä lahtelaisten mahdollisuuksia osallistua vapaa-ajan palveluihin. Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen uhkaa viipyä ilman kaupungin omaehtoisia toimia. Samaan aikaan kaupunki on asettanut kunnianhimoiset tavoitteet valtuustosuomuksessa ennen kaikkea elinvoiman vahvistamiseen sekä antanut edellytykset toteuttaa näitä tavoitteita. Ensimmäisiä myönteiset signaalit positiivisista muutoksista on näkymässä, kun huomattavan suuret Fazerin sekä datakeskuksen investointi päätettiin toteuttaa Lahteen. Sidosryhmien tuella korkeakoulujen kasvua on pystytty tukemaan poikkeuksellisen voimakkaasti, minkä vaikutus tulee näkyviin keskipitkällä aikavälillä. Lahden korkeatasoiset kaupunkikulttuurin palvelut ovat saaneet tunnustusta ja antaa edellytykset kaupungin vetovoiman vahvistamiseen.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuosia suunnitellaan 22 vähemmän vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa. Vuosille 2027–2028 suunnitellaan vähemmän henkilötyövuosia kuin vuodelle 2026.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Elinvoiman palvelualue	571	719	697	692	688
Lisäksi työllistettyjä	77	29	29	29	29

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

1.1. Elinvoiman yhteiset

Sitovuus toimintakate	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	1 959 139	2 972 900	2 227 400	2 227 400	2 227 400
Toimintamenot	-3 161 722	-4 911 400	-4 066 600	-4 490 200	-4 990 400
Toimintakate	-1 202 583	-1 938 500	-1 839 200	-2 262 800	-2 763 000

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Toiminnan kuvaus

Elinvoiman yhteiset määrärahat sisältävät elinvoiman palvelualueen yhteisiä kustannuksia sekä niihin liittyviä varauksia.

Elinvoiman yhteiset sisältää elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan toimintamäärärahat sekä toimintamäärärahat hankekehitystyöhön. Hankekehityspalveluissa edistetään koko elinvoiman palvelualueen hanketoimintaa tukien vastuualueiden ja palveluysiköiden toiminnan tavoitteiden saavuttamista. Resurssilla tuetaan kaupungin edunvalvonnan koordinaatiota ja toteutusta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Innovaatiokyvykkyys selvitys (2025) osoitti, että alueen hankkeet ovat pirstaloituneet liian pieniksi. Tavoitteen tulisi olla, että onnistutaan hakemaan rahoitus merkittävimmistä rahoitusvälineistä ja näin vivuttamaan elinvoiman kasvuhankkeita myös ulkoisella rahoituksella nykyistä enemmän.

Merkittävin osa elinvoiman yhteiset määrärahoista ja tuloarvioista muodostuu elinvoiman palvelualueen ulkoista rahoitusta saavista projekteista. Projekteja rahoitetaan erikseen haettavilla valtionavustuksilla ja ne on kohdistettu tiettyyn käyttötarkoitukseen. Erityisperusteisten valtionavustusten määrä ja kohdistuminen vaihtelevat vuosittain ja niihin vaikuttavat valtion hallituksen linjat ja päätökset.

Toiminnan painopistealueet

Hankepalvelujen ydintavoitteena on vahvistaa elinvoiman palvelualueen hanketoimintaa ja kaupungin edunvalvontaa sekä ulkoisen rahoituksen määrää palvelualueelle strategisissa teemoissa.

Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous			
Toimintakate/asukas	10 €	16 €	15 €
Toimintamenot/asukas	26 €	41 €	34 €

1.2. Kasvupalvelut-vastuualue

Sitovuus tuloarvio ja määräraha	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	118 877	33 700	115 100	115 700	116 300
Toimintamenot	-26 400 526	-30 988 200	-30 751 300	-30 887 400	-30 928 600
Toimintakate	-26 281 649	-30 954 500	-30 636 200	-30 771 700	-30 812 300

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Toiminnan kuvaus

Kasvupalvelut-vastuualue edistää kaupungin elinvoimaisuutta ja tulevaisuuden kasvun edellytyksiä tiiviissä yhteistyössä koko palvelualueen, kaupungin muiden palvelualueiden ja laajan sidosryhmäverkoston kanssa. Vastuualueella on kolme palveluyksikköä: elinkeino- ja ympäristökehitys, korkeakoulu- ja innovaatiopalvelut sekä lukiokoulutuspalvelut. Vastuualue toimii elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa.

Elinkeino- ja ympäristökehitys vastaa kaupungin elinkeino- ja ympäristöpolitiikasta ja näihin liittyvien tavoitteiden edistämisestä. Korkeakoulu- ja innovaatiopalvelut vastaa kaupungin kehittämisestä yliopisto-, korkeakoulu- ja opiskelukaupunkina. Lukiokoulutuspalvelut vastaa yleissivistävän ja jatko-opintokelpoisuuden antavan lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä opiskelijoiden oppivelvollisuuden ohjauksesta ja valvonnasta. Lisäksi vastuualueelta koordinoidaan kahta kaupungin kärkihjelmaa: kestävän kasvun ympäristökaupunki ja uuden ajan yliopistokaupunki.

Kasvupalvelujen tavoitteita toteutetaan omana toimintana sekä konserniyhtiöiden, yritysten, korkeakoulujen ja muiden kumppanuuksien avulla. Kasvupalvelut-vastuualue rahoittaa strategisesti ja elinvoimapolitiittisesti merkittävää alueellista kehittämistoimintaa ja hankkeita. Määrärahavaraus sisältää rahoitusosuudet Lahden seudun kehitys LADEC Oy:lle, Lappeenrannan-Lahden teknilliselle yliopistolle (LUT), Helsingin yliopistolle (HY) sekä mm. muulle strategiselle korkeakoulutoiminnalle. Yhteistyötä tehdään myös tiiviisti Koulutuskeskus Salpauksen kanssa. Lukiokoulutuspalvelujen määrärahoihin sisältyy käyttösuunnitelmassa erikseen kohdennettavia avustuspäärahajoja.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Nykyinen kasvupalvelujen kokonaisuus muodostui 1.6.2025 alkaen. Lahden kaupungin keskeisimmät strategiamittarit kytkeytyvät suoraan kasvupalvelujen toimintaympäristöön ja tavoitteisiin. Kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta, luontopositiivisuutta, asukasmäärän kasvua, opiskelijoiden määrän kasvua, työllisyyden parantumista, koulutustason nostoa, ja esimerkiksi yritysten, työpaikkojen ja yritysinvestointien määrän kasvua. Kasvutavoitteiden kautta kaupunki pyrkii varmistamaan suotuisan vetotulokehityksen asukkailta ja yrityksiltä ja riittävät resurssit kaupungin lakisääteisten perustehtävien järjestämiseen.

Viime vuosina kaupungin monet elinvoimamittarit ovat kehittyneet suotuisaan suuntaan. Uudella elinvoiman palvelualueella kasvupalveluilla on entistä merkittävä rooli kasvun tavoittelussa, eli asukkaiden ja yritysten menestymisen tukemisessa. Yleisesti toimintaa haastaa edelleen matala suhdannetilanne ja yritysten jokseenkin vähäinen kasvu- ja investointihalukkuus. Merkittävät positiiviset signaalit saatiin kuitenkin kesällä 2025, kun Fazer ilmoitti 400 milj. euron suklaatehdasinvestoinnistaan ja lisäksi saatiin tieto datakeskusinvestoinnista. Investoinnilla odotetaan olevan monenlaisia positiivisia vaikutuksia kaupungin elinvoimaan. Lisäksi, mm. TKI-toiminnan kasvattamisessa nähdään alueella merkittävää potentiaalia LUT-konsernin kasvun ja kehittymisen myötä.

Toiminnan painopistealueet

Kasvupalvelut-vastuualue panostaa vuonna 2026 aktiivisesti kaupungin kilpailukyvn ja kestävä kasvun vahvistamiseen. Tuloksellisuusmittareina toimivat mm. uusien yritysten ja työpaikkojen määrä, start-up-yritysten määrä, yritysinvestoinnit, hiilineutraaliustyön edistyminen, luontopositiivisuuden edistyminen, korkeakouluopiskelijamäärä, alueelle kohdistuvan TKI-rahoituksen määrä, sekä työllisyysaste ja opiskelijoiden työllistytminen alueelle.

Toiminnan ydinpainopisteet vuonna 2026 nousevat kaupungin strategiasta ja valtuustosopimuksesta:

Elinkeino- ja ympäristökehitys

- rakentaa yritysystävällistä kaupunkia, edistää uusien yritysten syntymistä ja sijoittumista alueelle ja kirittää kasvuklustereiden kehittymistä yhdessä Lahden seudun kehitys LADEC Oy:n, korkeakoulujen ja muun laajan sidosryhmäverkoston kanssa,
- johtaa Lahden tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius ensimmäisenä Suomen suuremmista kaupungeista yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa ja osana kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja,
- rakentaa entistä vetovoimaisempaa ja houkuttelevampaa yritysten kaupunkia, jossa poikkeuksellisen kunnianhimoisen ympäristötyö ja alan osaaminen on kytketty entistä tiiviimmin osaksi alueen yritysten kilpailukykyistä toimintaympäristöä,
- vie eteenpäin toimia, jotka edistävät koko kaupungin luontopositiivisuutta 2030.

Korkeakoulu- ja innovaatiopalvelut

- edistää yliopisto- ja korkeakoulutoiminnan (koulutus ja tutkimus) rohkeaa kasvua,
- vie eteenpäin Suomen vetovoimaisinta ja kansainvälisesti houkuttelevaa kampushanketta yhteistyössä LUT-konsernin ja yritysten kanssa,
- rakentaa yritysten yliopistokaupunkia, jossa yritykset ja korkeakoulut tekevät aktiivisesti yhteistyötä, laboratoriot ja tutkimusympäristöt innostavat innovaatioihin ja TKI-rahoituksen määrä alueella kasvaa,
- innovoi ja kehittää vetovoimaista ja pitovoimaista opiskelukaupunkia, jossa asuminen, vapaa-ajan palvelut ja työllistymisen mahdollisuudet kannustavat opiskelijoita kotituttamaan pysyvästi kaupunkiin.
- edistää kaupungin kansainvälisiä asioita.

Lukiokoulutuspalvelut

- toteuttaa laadukasta ja vetovoimaista lukiokoulutusta, johon sekä paikalliset että ulkopaikkakuntalaiset nuoret haluavat tulla opiskelemaan,
- kehittää mm. pedagogiikkaa, sähköisiä oppimisympäristöjä, tekoälyn hyödyntämistä ja lukiodien välistä yhteistyötä toiminnan laadun parantamiseksi entisestään,
- rakentaa LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun uusia yhteistyömalleja ja ratkaisuja, jotka innostavat opiskelijoita haakeutumaan paikallisiin korkeakouluopintoihin,
- tekee laaja-alaista yhteistyötä alueen yritysten, palvelutarjoajien ja muiden oppilaitosten kanssa.

Rahoitettavat yhtiöt ja muut organisaatiot

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy

LADEC:n tehtävänä on kehittää Lahden seudun elinkeinoelämän edellytyksiä, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta, ja sitä kautta edistää uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä sekä yritysten kasvua. LADEC vastaa aloittavien, toimivien ja sijoittuvien yritysten palvelemisesta sekä seudun markkinoinnista yritys ympäristönä. Vuoden 2025 alusta LADEC:n toiminta-alue kattaa koko Päijät-Hämeen maakunnan.

Yhtiön strategian painopisteitä ovat alueen kehittäminen houkuttelevana investointikohteena sekä yrityspalvelujen vaikuttavuus. Vuonna 2026 panostetaan erityisesti uusien yritysten ja investointien houkutteluun alueelle, pk-yritysten kasvun ja uudistumisen tukemiseen sekä yritysten työvoiman ja osaajien saatavuuteen yhteistyössä työllisyysalueiden ja oppilaitosten kanssa. Alkavien yrittäjien palvelua kehitetään auttamaan entistä paremmin kasvavaa vieraskielisten asiakkaiden kohderyhmää. LADEC:lla on tärkeä tehtävä alueen kasvuklustereiden edistämässä (mm. sähköinen liikenne, elintarviketeollisuus, kiertotalous, ICT) sekä mm. Fazerin yritysinvestoinnin toteuttamisen tukemisessa.

LUT-yliopisto (Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto)

LUT-yliopistossa etsitään ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin tekniikan, talouden ja yhteiskuntatieteiden osaamisella. LUT on tienraivaaja energiasiirtymässä ja luonnonvarojen kestävässä käytössä sekä yrityksiä, teollisuutta ja yhteiskuntaa tuetaan uudistumaan datan, tutkimuksen ja koulutuksen avulla. LUT-yliopiston kaikki kolme tiedekuntaa – Engineering Science (LENS), Energy Systems (LES) ja LUT School of Business (LBS) – toimivat Lahden kampuksella.

LUT-yliopisto on aktiivisesti mukana alueen strategisia painopisteitä tukevissa tutkimushankkeissa ja Euroopan ympäristöpääkaupunki -teeman (mm. mission cities) ympärille rakentuvien EU-tutkimushankkeiden muotoutumisessa. Yliopiston tavoitteena on houkutella Lahteen LUTin strategiaan yhteensopivia yrityksiä sekä alueen nykyisten yritysten kasvun edistäminen yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa. Kampuksen opiskelijamäärä jatkaa kasvuaan ja syksyllä 2026 kampuksella opiskelee lähes 2000 opiskelijaa. LUT-yliopistolla on 12 maisteriohjelmia (kaksi kauppatieteissä ja kymmenen tekniikassa) sekä kolme kandidaatin ohjelmaa Lahden kampuksella. Rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutuksen ja tutkimuksen merkittävä vahvistaminen jatkuu vuonna 2026 uuden koulutusvastuun myötä. Kaksi rakennus- ja yhdyskuntatekniikan kandidaattiohjelmaa käynnistyy syksyllä 2027 ja kaksi maisteriohjelmaa syksyllä 2028. Yliopiston tavoitteena on käynnistää kauppatieteiden kandidaatin koulutus syksyllä 2026.

LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu muodostavat yhteisen LUT-korkeakoulujen konsernin, joka on kokonaisuudessaan erittäin merkittävä toimija Lahdessa.

Helsingin yliopisto

Lahdessa on monipuolisesti Helsingin yliopiston tiedekuntien osaamista ja toimintaa: bio- ja ympäristötieteellisen (kaupunki-luonto ja ekosysteemipalvelut), humanistisen, maa- ja metsätieteellisen (ravitsemus ja puuala), matemaattis-luonnontieteellisen (ilmakehätiede, energia), valtiotieteellisen (hyvinvointiala, sosiaalityö), lääketieteellisen (Päijät-Hämeen keskussairaala). Lahden talousalue liittyy saumattomasti HY:n profilointihankkeisiin: Kestävyytieteen instituutti HELSUS (Helsinki Institute of Sustainability Science), HOH (Helsinki One Health, terveyden tutkimus) ja INAR (Ilmakehän ja ympäristön tutkimus). Lahdessa toimii Päijät-Hämeen LUMA-keskus, joka on osa LUMA-keskus Suomea.

Helsingin yliopisto vastaa alueen strategiaan tavoitteisiin jatkamalla kaupunkiekologian tutkimusta Lahdessa. Biotalous ja erityisesti kestäväan puurakentamiseen liittyvä tutkimus jalkautuu Lahteen tarttumalla kestäväan rakentamisen haasteeseen. Elintarvikealan kehittämistä tuetaan uuden ruokavientiin liittyvän maisteriohjelman suunnittelulla, aloitus 2027. Vihreän energiasiirtymän tutkimuksen ja opetuksen mahdollisuuksien selvittäminen yhdessä alueen yritysten kanssa tukee Lahden hiilineutraalin tavoitteen toteutumista. Sosiaalityön pätevän työvoiman saatavuuteen vastataan tuomalla maisteriohjelman opetusta alueelle vuonna 2026. Päijät-Hämeen LUMA-keskuksen toiminta laajenee ja pyrkii tavoittamaan myös syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret.

Lahden yliopistokampus

Lahden seudun vahvuutena on yliopistojen (LUT ja HY), LAB-ammattikorkeakoulun, elinkeinoelämän ja Lahden kaupungin tiivis yhteistyö. Yliopistotoiminta houkuttelee uusia yrityksiä ja luo pitovoimaa. Yliopistojen alueellista tehtävää ja yhteistyön kehittämistä tukee Lahden Yliopistokampuksen koordinaatioyksikkö (yliopistokeskus). Tavoitteena on tuoda yliopistoissa tehtävä tutkimus- ja kehittämistyö sekä opetus alueen elinkeinoelämän käyttöön ja mahdollistaa alueen kehittyminen ja elinvoiman kasvu yhdessä kaupungin kanssa luomalla muutoksille mahdollisuus ja kehittämällä ratkaisuja (mm. hiilineutraalisuus, sähköinen liikenne, energia, elintarvikeala, sport hub). Lahdessa toimivien yliopistojen LUT ja Helsingin yliopisto yhteistyö ja toisiaan tukevat tieteenalat antavat huippumahdollisuudet uusien ratkaisujen kehittämiseen. Opiskelijoissa on voimavara alueen elinvoiman kehittämisessä jo opiskeluaikana ja sijoittumalla Lahden alueelle.

HY ja LUT yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa panostavat TKI-rahoituksen saamiseen alueelle osallistumalla aktiivisesti kansallisiin ja kansainvälisiin rahoitushakuihin. Korkeakoulujen tutkimus- ja opetusyhteistyö tuo lisäarvoa alueen elinkeinoelämälle mahdollistamalla uutta osaamista. Yliopistot panostavat ympäristön ja terveyden kymmenvuotiseen Luontoaskel terveyteen ohjelmaan ruoka, liikunta, luonto -teemat. Lahdessa vahva tiedekasvatus luo pohjaa osaamiseen perustuvaan tulevaisuuteen. Päijät-Hämeen LUMA-keskus (HY) kasvaa: vuonna 2025 noin 5 000 lasta ja nuorta osallistui toimintaan. Lahden JunnuYliopiston tiedekasvatus tavoittaa kouluissa kokonaisia ikäluokkia. Kansainvälisiä tieteellisiä kongresseja toteutuu tulevaisuudessa Lahdessa merkittävästi enemmän Lahti Convention Bureauin kanssa tehtävän yhteistyön myötä. Korkeakoulujen laboratoriot tarjoavat elinkeinoelämälle palveluita yhteistyössä.

Toimintaa kuvaava mittari

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous			
Toimintamenot/asukas	219 €	257 €	254 €

1.3. Työllisyyspalvelut-vastuualue

Sitovuus tuloarvio ja määräraha	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	4 303 163	6 307 400	4 695 000	3 495 000	1 495 000
Toimintamenot	-26 309 389	-49 387 300	-46 733 300	-47 047 000	-47 138 900
Toimintakate	-22 006 226	-43 079 900	-42 038 300	-43 552 000	-45 643 900

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Toiminnan kuvaus

Työllisyyspalvelut-vastuualue vastaa kaupungin työllisyyspolitiikasta ja -asioista sekä tuottaa lakisääteiset työllisyyspalvelut Lahden kaupungin asukkaille. Vastuualue edistää kaupungin elinvoimaisuutta ja vetovoimaa, osaavan työvoiman saatavuutta sekä tulevaisuuden kasvun edellytyksiä.

Työllisyyspalvelut (TE-palvelut) pyritään järjestämään työnhakijana oleville henkilöasiakkaille pääsääntöisesti henkilökohtaisesti. Palvelujen järjestämisessä pyritään hyödyntämään kaupungin muita palveluita TE-palvelujen lisäksi. TE-palvelujen ja työttömyyssetuuskien rahoitusjärjestelmä kannustaa kuntia tehokkaaseen työllisyyden edistämiseen.

Työllisyyspalvelujen oman toiminnan lisäksi rahoitetaan eri toimijoiden työllisyys- ja kehityshankkeita, mikäli ne vastaavat kaupungin strategiasta johdettuja tavoitteita ja niiden arvioidaan olevan vaikuttavia ja tuloksellisia työllisyyden näkökulmasta. Palkkatukea voidaan myöntää jatkossakin kolmannen sektorin yhdistyksille ja järjestöille erityisesti nuorten, maahanmuuttajataustaisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistämiseen. Palkkatuella varmistetaan kolmannen sektorin toimijoiden työn jatkuvuutta. Verkostomaisella yhteistyöllä edistetään tuloksellista työllisyydenhoidon palveluvalikoiman rakentumista lahtelaisten työnhakijoiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Työllisyyspalvelut-vastuualue tuottaa verkostomaisesti työllisyyspalveluja myös muiden kaupunkien (Kuopio, Jyväskylä) kanssa yhteistyössä hakien näin tehokkuutta ja kustannussäästöjä palvelutuotannossa. Palveluhankinnoissa tavoitellaan aiempaa parempaa vaikuttavuutta työllisyyden kannalta. Työllisyyspalvelujen vaikuttavuusperusteisten hankintojen kehittämistä jatketaan, ja siinä huomioidaan jo toteutuneiden pilottihankkeiden kautta esille nousseet kehittämistarpeet huomioiden työttömyyssetuuden ns. kannustavan rahoitusmallin asettamat muutospaineet palveluhankinnoissa. Työvoimakoulutuksen hankinnoissa hyödynnetään myös sidosryhmähankintoja.

International House Lahti (IHL) on kunnallinen maahan muuttaneiden ohjaus- ja neuvontapalvelu. IHL auttaa maahanmuutto-prosessiin ja arjen hoitoon liittyvissä asioissa. Tavoitteenamme on tehdä Lahden seudusta houkutteleva, edistää kansainvälistä rekrytointia ja vahvistaa organisaatioiden kasvua kansainvälistymisen kautta. IHL toimii Triossa Palvelutorilla.

Vuonna 2024 alkaneessa ESR+-rahoitteisessa TOTTAI-hankkeessa (Työkyvyn ja työelämäosallisuuden tunnistaminen työllisyydenhoidon agendana) pilotoidaan nopean toiminnan työkykytiimiä, joka rakentaa yli 30-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden työkyvyn haasteiden ja työelämäosallisuuden esteiden tunnistamiseen innovatiivisen toimintamallin. Hanke jatkuu 31.10.2026 saakka. Hankkeessa toteutetaan mm. ostopalveluna lääkäriyhteistyötä Mehiläisen kanssa. Havaintona lääkäriyhteistyöstä on, että pitkäaikaistyöttömillä on hoitamattomia ja tutkimattomia sairauksia, hoitokontaktit ovat katkenneet tai eivät ole terveystarkastuksien jälkeen edenneet, minkä vuoksi asiakkaila ei ole tuoretta näyttöä tai tukea työkykyyn. Hankkeessa pyritään tuottamaan konkreettista näyttöä ja ammatillaisen arviota asiakkaan työkyvystä kuntoutuksen, työkokeilun ja syksyllä 2025 yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa käynnistyvän toiminnallisen työkyvyn kuvauksen avulla.

Vuoden 2026 loppuun saakka jatkuvassa International Work Lahti -hankkeessa tarjotaan maksuttomia palveluita vieraskielisille työnhakijoille. Palvelu on suunnattu Lahden seudulla ja Päijät-Hämeessä asuville työnhakijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Hanke lisää kansainvälisten osajien osallistumista, vahvistanut heidän asemaansa työmarkkinoilla ja tukenut monimuotoista elinkeinokehitystä Päijät-Hämeessä. Hankkeen vaikuttavuus näkyy konkreettisinä työllistymisinä, asiakaslähtöisinä palveluina sekä uusina toimintamalleina, jotka jäävät elämään myös hankekauden jälkeen.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Lahden keskeisiä haasteita ovat työttömyyden vaikea rakenne, pitkäaikaistyöttömyyden ja rakennetyöttömyyden sekä nuorisotyöttömyyden korkea taso.

Lahden kaupunki toimii itse työvoimaviranomaisena, mutta mm. työnantaja- ja yrityspalveluita tehdään yhteistyössä Lahden seudun Kehitys LADEC Oy:n sekä Päijät-Hämeen työllisyysalueen kanssa. Tämän lisäksi Lahti kehittää muiden suurten kaupunkien (C23) kanssa palvelukonsepteja sekä työnantaja- ja yrityspalveluihin sekä työnhakijapalveluihin. Työnhakijoiden palveluprosessit tulevat rakentumaan asiakkaan palvelutarpeen mukaan pääsääntöisesti kasvokkain tehtävänä palveluna, digitaalisena palvelupolkuna, puhelinpalveluna, ryhmäpalveluina tai näiden yhdistelminä.

Lahden kokonaistyöttömyys on kasvanut vuoden takaisesta 16 % ja pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut 36 %. Erityisesti nuorten ja maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden tilanne on huolestuttava ja edellyttää työllisyyspalveluilta vahvaa yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa. Työllisyystoimissa panostetaan työnhakijoille tarjottaviin nopeasti työmarkkinoille tähtääviin ammatillisiin lisä- ja täydennyskoulutuksiin ja henkilökohtaiseen valmennukseen. Työnantajapalveluiden riittävä resursointi mahdollistaa nopealla aikataululla yritysten palvelutarpeen kartoittamisen ja rekrytointitarpeisiin vastaamisen.

TE-palvelut 2024 -uudistuksessa kuntien vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta laajennettiin. Työmarkkinatuen lisäksi kunnat rahoittavat osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Vuoden 2025 alusta alkaen kunnan rahoitusvastuu koskenut myös työttömyystukea, joka maksetaan työllistymistä edistävän palvelun ajalta. Työttömien aktivointitoimenpiteet eivät vähennä kunnan työttömyysturvan rahoituksesta aiheutuvia menoja. Rahoitusmallin muutos edellyttää uudenlaista taloudellista ajattelua ja toimintaa liittyen työnhakijoille tarjottavien palveluiden hankintaan. Kaupungin rahoitusvastuu työttömyysetuksista on kasvanut vuoden 2025 aikana. Tämän hetken arvion mukaan rahoitusvastuun menot tulevat olemaan hyvin lähellä vuoden 2025 talousarviossa esitettyä 24 milj. euroa. Työllisyyden kehitys vaikuttaa ratkaisevasti tähän. Mikäli vuoden 2026 aikana yleinen työllisyystilanne edelleen pysyy vuoden 2025 tasolla, niin työttömyysturvan rahoitusvastuun menot tulevat kasvamaan nykyisestä, koska kaupungin rahoitusvastuu kasvaa työttömyyden pitkittyessä.

Hyvinvointialueen kanssa tehdään yhteistyötä työllistymistä edistävän monialaisen (TYM) tuen yhteistoimintamallin ja kohderyhmään kuuluvien tulevaisuuden palveluprosessien osalta. TYM yhteistyö on mahdollistanut kolmikantaisen yhteistyön hyvinvointialueen ja Kelan kanssa.

Toiminnan painopistealueet

Työllisyystoimissa etusijalla ovat työnhakijan nopea työllistyminen, yritysten ja muiden työnantajien työvoiman saannin turvaaminen, työttömyysturvan rahoituksesta aiheutuvien menojen alentaminen, nuorisotyöttömyyden laskeminen, pitkäaikaistyöttömyyden torjunta ja vieraskielisten työllistyminen sekä alueen elinkeinoelämän kanssa tehtävä tiivis yhteistyö, joka tukee alueen yritysten ja osaajien kohtaamista.

Valtion rahoitusmalli työllisyyspalveluille kannustaa vahvasti tiivistämään työnhakija-asiakkaiden palveluprosessia. Palveluprosessin tavoitteena on aina mahdollisimman nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Työttömyyden vaikean rakenteen vuoksi merkittävä osa asiakkaista tarvitsee kuitenkin pidempään kestävää tukea ja verkostomaisesti tuotettavia palveluita. Keskeistä on tunnistaa asiakkaiden palvelutarve ja rakentaa kullekin asiakasryhmälle soveltuva ja mahdollisimman tehokas palveluprosessi.

Maahanmuuttotyössä ja International House Lahti -palveluissa tavoitellaan kaupungin pito- ja vetovoiman kasvua sekä vieraskielisten lahtelaisten entistä parempaa kotoutumista ja työllistymistä kaupunkiin. Lisäksi palvelut edistävät kansainvälisen yliopistokaupungin kasvua ja kansainvälisten opiskelijoiden ja henkilökunnan juurtumista kaupunkiin. Tämä palveluyksikkö on ollut osa työllisyyspalvelujen vastuualueetta 1.6.2025 lukien.

Toimintaa kuvaava mittari

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous			
Toimintamenot/asukas	218 €	409 €	386 €

1.4. Kaupunkikulttuuripalvelut-vastuualue

Sitovuus tuloarvio ja määräraha	TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	3 678 712	3 471 700	3 772 400	3 808 500	3 845 000
Toimintamenot	-45 838 327	-48 324 700	-50 114 500	-50 430 300	-50 757 300
Toimintakate	-42 159 615	-44 853 000	-46 342 100	-46 621 800	-46 912 300

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikulttuuripalvelut-vastuualueeseen kuuluvat liikuntapalvelut, tapahtuma- ja kulttuuripalvelut, kaupunginmuseo, osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut sekä taseyksiköt Lahden kaupunginorkesteri ja Lahden kaupunginteatteri. Vastuualueen määrärahat sisältävät kaupunginorkesterille ja kaupunginteatterille maksettavat toiminta-avustukset ja rahoitusosuuden

Lahden seutu - Lahti Region Oy:lle. Lahden kaupunginorkesteri ja Lahden kaupunginteatteri esitetään omana kaupunginvaltuustoon nähden sitovana tasona ja niillä on omat määrärahavaroituksensa. Vastuualue toimii elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa.

Liikuntapalvelut vastaa liikuntapaikkojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä, koordinoi liikunnallisen elämäntavan edistämistä kaupunkiorganisaatiossa sekä vastaa kaupungin omistamien liikuntatilojen vuokraamisesta asukkaiden, liikuntaseurojen sekä urheilu- ja liikuntatapahtumajärjestäjien käyttöön ja jakaa avustuksia urheilu- ja liikuntajärjestöjen toimintaan. Liikuntapalvelut tuottaa liikuntalain velvoittamaa ohjattua liikuntatoimintaa erityis- ja terveysliikuntaryhmille, sekä liikuntaneuvontaa ja vastaa myös urheilun lajiliittojen ja muiden tapahtumajärjestäjien kanssa kansainvälisten liikunta- ja urheilutapahtumien järjestämisestä. Lisäksi palvelut ovat mukana monenlaisessa kaupungin urheilutapahtumatoiminnassa ja kehittämistyössä.

Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut vastaa tapahtumien ja kulttuuritoiminnan koordinoinnista, kehittämisestä ja järjestämisestä sekä jakaa avustuksia kaupungin elinvoimaa ja viihtyvyyttä lisäävään toimintaan. Yksikkö vastaa myös kulttuuritilojen Vaahteratalin, Pikkuteatterin sekä osin Felix Krohn -salin hallinnoinnista ja kehittämisestä. Suur tapahtumien haku sekä tapahtuma- ja kulttuurihankkeet ovat myös vahva osa yksikön toimintaa ja elinvoiman vahvistamista. Lastenkulttuurin kehittämisessä tärkeimpänä on Lastenkulttuurikeskus Efektin toiminnan hallinnointi ja koordinointi.

Kaupunginmuseoihin kuuluvat Hiihtomuseo, Radio- ja tv-museo Mastola, Lahden visuaalisten taiteiden museo Malva sekä Lahden historiallinen museo. Kaupunginmuseot huolehtivat siitä, että lahtelaista ja päijäthämäläistä kulttuuriperintöä säilyy tuleville sukupolville ja että siitä on saatavissa tutkittua ja luotettavaa tietoa. Museolain määrittelemänä alueellisena vastuumuseona kaupunginmuseon toimintakenttänä on koko Päijät-Häme. Museo toimii kulttuuriympäristön, kulttuuriperinnön ja visuaalisen taiteen asiantuntijana sekä on mukana viranomaistyötä tekevänä asiantuntijana kaavoituksessa ja rakennushankkeissa arkeologisen ja rakennetun kulttuuriperinnön sekä kulttuurimaiseman osalta. Kaupunginmuseon kokoelmissa on noin 100 000 esinettä, 75 000 julistetta ja yli 8 000 taideteosta. Kuvakokoelmissa on arviolta 700 000 erityyppistä kuvaa.

Osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut -palveluyksikkö vastaa osallisuuden ja hyvinvoinnin toimintakulttuurin kaupunkitasoisesta kehittämisestä sekä ehkäisevän päihde- ja mielenterveytyksen toimenpiteiden toteuttamisesta yhteistyössä kaupungin toimijoiden, hyvinvointialueen toimijoiden, asukkaiden ja 3. sektorin kanssa. Yksikkö jakaa avustuksia asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta edistävään toimintaan sekä vastaa vanhus- ja vammaisneuvostojen ja Monitoimikeskus Takataskun toimintaedellytyksistä.

Näiden palvelujen ja toimintojen lisäksi vastuualue edistää Lahden matkailua yhdessä Lahti Regionin / Visit Lahti kanssa.

Vastuualueelta koordinoidaan myös Pohjoismaisten hiihtolajien vuoden 2029 MM-kisojen valmistautumista yhdessä laaja-alaisen sidosryhmäjoukon kanssa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Nykyinen kaupunkikulttuuripalvelujen kokonaisuus muodostui 1.6.2025. Organisaatio on merkittävässä muutoksessa ja synergiaetuja ja yhteisiä tavoitteita pyritään rakentamaan aktiivisesti yhdessä koko vastuualueen ja avainsidosryhmien kesken.

Kaupunkien elinvoimatyö on monenlaisessa murroksessa ja kaupunkikulttuurin palvelut nähdään Lahdessa entistä vahvemmin kaupungin veto- ja pitovoiman sekä kokonaisvaltaisen elinvoiman vahvistajana. Uudenlaisessa paikallisessa toimintaympäristössä vaalitaan palvelujen tärkeää sivistystehtävää ja ainutlaatuisia kykyä tuottaa hyvinvointia. Samalla niitä on halu hyödyntää entistä paremmin kaupungin kilpailukyvyyn ja menestyksen rakentajina ja esimerkiksi matkailun vahvistamisessa. Ajattelutapa kannustaa palveluita kehittämään uteliaasti toimintaansa ja tekemään entistä enemmän yhteistyötä koko kaupungin ja erilaisten sidosryhmien kanssa. Positiivisia mahdollisuuksia toimintojen tulevaisuudessa nähdään monenlaisia.

Kokonaisuudessaan kaupunkikulttuurin toimintaa haastaa kaupungin taloustilanne, kulttuuritoimintaan jo pitkään kohdistuneet valtion leikkaukset sekä yleinen suhdannetilanne, jossa monilla asukkailla ja yrityksillä on aikaisempaa tiukempi taloudellinen tilanne. Tämä tulee huomioida palveluiden kehittämisessä ja esimerkiksi niiden hinnoittelussa, jotta jokaisella lahtelaisella on tavalla tai toisella mahdollisuus nauttia oman kaupunkinsa upeista kaupunkikulttuurin palveluista.

Palveluyksiköiden osalta on tunnistettavissa seuraavia muutoksia toimintaympäristössä:

Kaupunginmuseon osalta on tunnistettavissa jotain erityispiirteitä. Valtion jakamissa harkinnanvaraisissa avustuksissa mahdollisesti tapahtuvat leikkaukset hankaloittavat museon hankemuotoista kehittämistoimintaa. Määräaikaisen työvoiman saatavuutta haastaa TE-uudistus ja palkkatukilinjausten muutokset. Museon kokoelmien säilytys- ja hoitotyön keskuspaikka on teknisen käyttöikänsä päässä ja sen peruskorjaaminen ja/tai kokoelmatilojen kokonaisuudistus on suunnitteilla Lahden Tilakeskuksen kanssa. Muutos tarkoittaa kokoelmien laajamittaista siirtämistä uusiin- tai väistötiloihin.

Kaupunginmuseo alueellisen vastuumuseon näkökulmasta viranomaistyö arkeologian ja rakennetun kulttuuriympäristön parissa sekä korjausrakentamisen neuvontatyö, alueellinen taidemuseotyö ja paikallismuseotyö ovat vakiinnuttaneet toimintatansa. Alueelliseen työhön kohdistetut resurssit ovat kuitenkin niukat viranomaistyön määrään nähden ja se haastaa toiminnan laadun ja riittävyden ylläpitoa. Uuden 1.1.2025 voimaan tulleen rakentamislain myötä on kulttuuriympäristön viranomaistyöhön tullut muutoksia ja työn painopiste on osin muuttunut ja mm. neuvontatyön määrä on kasvanut.

Monitoimikeskus Takataskun rooli ja toiminta ovat muutoksessa osana osallisuus- ja hyvinvointipalveluiden toimintaa. TE-uudistus ja palkkatukilinjausten muutosten vuoksi valmentautujia on ohjautunut tehtäviin vähemmän, mikä on vaikeuttanut toiminnan jatkuvuutta ja palvelujen saatavuutta. Vuoden 2026 kokemukset ja toimintalinjat määrittävät Takataskun toimintaa jatkossa.

Toiminnan painopistealueet

Uuden kaupunkikulttuuripalvelujen vastuualueen yhteisenä tavoitteena vuonna 2026 on kutkuttavan kiinnostava ja lumovomainen kaupunki paikallisille ja matkailijoille. Vastuualueella on tunnetut, vetovoimaiset ja laadukkaat kaupunkikulttuurin palvelut, jota lisäävät kaupungin elinvoimaa, yhteisöllisyyttä, hyvinvointia sekä kaupunkilaisten ylpeyttä omasta kaupungistaan.

Toiminnan ydinpainopisteet nousevat kaupungin strategiasta ja valtuustosopimuksesta. Koko vastuualueen yhteisinä tavoitteina ovat lahtelaisen pito-, veto- ja lumovoiman vahvistaminen, kotimaisen ja kansainvälisen matkailun edistäminen sekä pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailut vuonna 2029.

Seuraavassa on kuvattuna palveluyksiköiden ydintavoitteita ja toimintaa vuonna 2026:

Liikuntapalvelut

- Liikunnallista elämäntapaa edistetään kolmen teeman alla: viestinnän ja saavutettavuuden parantaminen, liikuntaneuvonnan kokonaisuuden kehittäminen ja kohderyhmien laajentaminen sekä monialaisen yhteistyön vahvistaminen. Painopisteinä suunnitelmakaudella ovat lapset, nuoret ja perheet sekä uudenlaiset erityisryhmät.
- Vaikuttava Move! -polku ja kaupunkitasoisen liikunnallisen elämäntavan malli jalkautetaan aktiivisesti koulujen oppilaille.
- Liikuntapalvelujen palvelujen markkinointia ja saatavuutta sekä tilojen käytön seuranta parannetaan (mm. Timmi-palvelun edelleen kehittäminen). Tavoitteena on lisätä liikuntapaikkojen käyttöastetta ja kävijämääriä.
- Urheilun asemaa kaupunkiorganisaatiossa kehitetään siirtämällä Päijät-Hämeen urheiluakatemia toiminnat osaksi liikuntapalvelujen vastuita. Urheiluakatemia toimintojen siirto on osa urheiluselvityksen johtopäätöksiä ja toteuttaa urheiluakatemia strategisia tavoitteita. Nuorten urheilijoiden tukemiseksi käynnistetään urheilijalähteiläs ohjelma ja nostetaan lahtelaisia nuoria urheilijoita osaksi kaupungin brändityötä. Urheiluselvityksestä jatketaan kohti strategista asiakirjaa, Lahden kaupungin urheiluohjelmaa.
- Liikkumisohjelman toteuttaminen on yksi toimenpiteistä kohti kaikenikäisten lahtelaisten liikunnallisempaa elämäntapaa: tehdään liikkumisesta luonnollinen ja pysyvä osa kaupunkilaisten jokapäiväistä elämää. Kaikki kaupungin toimialat otetaan mukaan ohjelmaan määrittelemään omat keinonsa liikkumisen edistämiseksi. Ohjelmaa toteutetaan vaiheittain ja toimitaan jatkuvan kehittämisen periaatteella. Ohjelma tulee näkymään konkreettisina tekoina, jotka syntyvät yhteistyössä kaupungin työntekijöiden, yritysten, seurojen, yhdistysten ja asukkaiden kanssa.
- Tulevien vuosien suorituspaikkainvestointien tarvetta selvitetään Päijät-Hämeen jäähalliselvityksellä ja jalkapallon talviharjoittelu olosuhteiden selvityksellä. Molemmat selvitykset tehdään yhdessä alueellisten kumppanien kanssa. Vesiliikuntakeskuksen, monitoimiareenan ja Kisapuiston jalkapallostadionin suunnittelua edistetään suurhanketyöryhmässä. Pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailuihin valmistautuminen jatkuu urheilukeskuksen kehittämisellä. Suunnitelmakauden investointeja alueelle ovat mm. aurinkokatsomon perusparannus ja rullahiihtoradan rakentaminen. Urheilukeskuksen saavutettavuutta parannetaan uusimalla mäkiakeskukseen johtava suurmäentie ja kadun alla menevät tuplatunnelit. Palloiluolosuhteita parannetaan uusimalla Mukkulan, Paavolan ja Liipolan tekonurmet. Liipolan kentän ympäristöön tehdään myös lähi-liikuntapaikka. Tenniskenttien pintoja uusitaan Mukkulassa ja Kokonkalliossa ja myös uimarantoja pyritään parantamaan.
- Liikuntapalvelut ovat aktiivisesti mukana edistämässä Lahden tapahtumatoimintaa. Suurimmat urheilutapahtumat ovat Salpausselän kisat sekä Spartan esteratajuoksu. Lisäksi useiden tulevien vuosien suunnittelu jatkuu (mm. Gravel-sorapyöräilytapahtumat, Winter World Masters Games 2028 ja pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailut 2029). Lisäksi selvitetään ja etsitään aktiivisesti uusia suurtapahtumia yhdessä tapahtuma- ja kulttuuripalvelujen, Visit Lahden ja Sports Event Management SEMF-verkoston kanssa.

Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut

- Tapahtuma- ja kulttuuripalveluiden toiminnan tavoitteena on vahvistaa Lahden veto- ja pitovoimaa ympärivuotisena, kansainvälisenä, kansallisena ja lahtelaisten tapahtumakaupunkina Tapahtumatoiminnan kasvu- ja kehittämisohjelman 2030 sekä Kulttuuriohjelman mukaisesti. Erityistä painotusta ohjataan tapahtuma- ja kulttuuritoiminnan vaikuttavuuden vahvistamiseen, elinkeinoelämän toiminnasta saamien hyötyjen maksimointiin sekä uusien kumppanuuksien kehittämiseen.
- Vuonna 2026 Lahdessa suurimpia tiedossa olevia tapahtumia ovat Salpausselän kisat, Finlandia-hiihto, RAKSA-messut, Spartan rataestejuoksu, Lahden kansainvälinen koiranäyttely, ja uutena mm. Nordic Voice Choir Festival. Valmisteilla oleva kansallinen suurtapahtumahakujen hakustrategia tulee auttamaan ja suuntamaan myös Lahden kaupungin

tapahtumatulevaisuutta. Suurtapahtumien puolella uusia tapahtumia on tulossa tasaisesti joka vuosi ja tapahtumahakuja laajennetaan myös kulttuurin puolelle. Tavoitteena on aluetaloudelliset vaikuttavat ja kaupungin profiiliin soveltuvat suurtapahtumat.

- Kuten liikuntapalvelut, myös tapahtuma- ja kulttuuripalvelut jatkavat tulevien vuosien valmisteluita (mm. Gravel-sorapyöräilytapahtumat, Winter World Masters Games 2028 ja pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailut 2029).
- Suurtapahtumien lisäksi kaupunki panostaa aktiivisesti monenlaiseen muuhun tapahtumatoimintaan yhdessä yritysten, seurojen ja monien muiden kumppaneidensa kanssa. Toiminnan parantamiseksi entisestään ja prosessien selkeyttämiseksi kaupungin tapahtuma-avustusten sekä kulttuurin projektiavustusten prosessit uudistetaan ja yhdistetään. Osana prosesseja uudenlaisia yhteistyökumppanuuksia rakennetaan jatkuvasti.
- Uusi elinkeinoa vahvistava ja ulkoisella rahoituksella toteutettava tapahtumahanke aloittaa syksyllä 2025. Kulttuurihankkeita selvitetään.
- Palveluyksikkö on vahvasti mukana myös aluekehittämisessä ja tuo esille tapahtumiin liittyvät kehittämistarpeet myös mm. tilojen ja tapahtuma-olosuhteiden osalta. Kulttuuritilojen tekninen päivitys on jatkuvaa ja tarpeellista.
- Kulttuuritoiminnassa lastenkulttuuri on vahva painopiste, johon kuuluu mm. koko Päijät-Hämeen alueella toimivan Lastenkulttuurikeskus Efektin toiminnan hallinnointi ja koordinointi sekä Kesänäyttämö. Kulttuuritilojen investointi- ja remontointisuunnitelman päivitystyö alkaa, lisäksi kartoitetaan koko kulttuurikentän kehittämismahdollisuuksia myös maakuntatasoisesti. Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut osallistuvat aktiivisesti lasten kulttuurikasvatusohjelmaan.
- Elokuva- ja tv-tuotannot ovat suuri mahdollisuus Lahdelle ja niitä tullaan selvittämään edelleen.

Kaupunginmuseo

- Historiallisen museon ydinnäyttely ”Hyvä paikka” avaa Lahden ja alueen yhteisön arjen historiaa yli 10 000 vuoden ajalta. Vaihtuvia näyttelyitä järjestetään yhdestä kahteen vuosittain, vuosina 2025–2026 museon erikoisnäyttelyt ovat Pieni pala Pariisia ja Aurinkolinna. Osallistavan museotyön Muistamon toimintamuodot ovat osa historiallisen museon toimintaa ja näyttelyjä.
- Hiihtomuseon doping-aiheisen näyttelyprojektin suunnittelu käynnistetään: tavoitteena on avata hiihtourheilun pimeämpää puolta esittelevä näyttely vuonna 2027. Museo tekee ympäristökasvatustyötä aktiivisesti Lahden ympäristökasvattajien ja Salpausselkän Geoparkin kanssa. Vuonna 2023 aloitettu Muistot liikkeeksi senioriyleisötyössä -projektissa luodut toimintamallit ja palvelut vakiinnutetaan osaksi museon yleisötyötä.
- Radio- ja tv-museo Mastolassa avataan syksyllä 2026 Ylen 100-vuotista historiaa sekä Ylen toimintaa ja vaikutusta Lahdessa esittelevä näyttely. Yhteistyötä Radio- ja tv-museosäätiön kanssa kehitetään.
- Lahden visuaalisten taiteiden museo Malva on vakiinnuttanut asemansa Suomen merkittävien taidemuseoiden kentällä. Riittävät resurssit takaavat museon kehittämistä sekä näyttelyohjelman ylläpidon kansainvälisestikin laadukkaana ja veto-voimaisena. Asiakasmäärän kasvua tavoitellaan erityisesti näyttelypalvelujen markkinoinnin ja näkyvyyden lisäämisellä ja näyttelyiden määrää tarkastellaan suhteessa tuloihin. Malva ja Historiallinen museo ovat molemmat vielä uuden toimintakonseptinsa käynnistysvaiheessa, joten kävijämäärien pitkän aikavälin ennustaminen on vielä hankalaa. Malvan näyttelytoiminta on runsasta – vuosittain avataan 6–8 uutta vaihtuvaa näyttelyä ja uuden kokoelmanäyttelykonseptin suunnittelu on käynnissä. Malvan monipuolinen pedagoginen toiminta tukee näyttelysisältöjä sekä avaa visuaalisen taiteen maailmaa.
- Kaupunginmuseon digitaalisia palveluja kehitetään ja toteutetaan strategian mukaisesti kaikilla toiminnan osa-alueilla. Viestintää kehitetään edelleen. Kokoelmatietojen vuosia kestänyt siirtotyö kokoelmajärjestelmä Collecteen saadaan päätökseen. Collecten kulttuuriympäristötiedon luettelointiosio valmistuu ja otetaan tuotantokäyttöön. Museon kokoelmatiedot ovat laajasti saatavilla Finna –palvelun kautta. Tietoja avataan eurooppalaisen Europeana –järjestelmän kautta.
- Alueellisen vastuumuseon viranomaistyö arkeologian ja rakennetun kulttuuriympäristön parissa sekä korjausrakentamisen neuvontatyö, alueellinen taidemuseotyö ja paikallismuseotyö ovat vakiinnuttaneet toimintatapsansa ja työ jatkuu hyvässä yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Seuraavan nelivuotiskauden suunnitelmasta neuvotellaan Museoviraston kanssa keväällä 2026. Muinaismuistolain uudistaminen tuonee runsaasti lisää työtä alueellisille vastuumuseoille.

Osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut

- Osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut -palveluyksikkö koordinoi hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 kaupunkitasoista valmistelua. Hyvinvointisuunnitelman laadinnasta vastaa elinvoima- ja hyvinvointilautakunta ja käytännön valmistelusta poikkihallinnollinen Hyvinvoiva Lahti -työryhmä. Hyvinvointisuunnitelma tuodaan päätöksentekoon alkuvuodesta 2026.
- Ehkäisevää työtä kehitetään ja koordinoidaan hyvinvointisuunnitelman mukaisesti ja vahvistetaan yhtenäisten ja vaikuttavien toimintamallien työtä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja nuorisopalveluissa.
- Sote-uudistuksen yhteydessä, vuonna 2023 otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin, jonka tarkoituksena on korvata kunnille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä aiheutuvia kustannuksia ja kannustaa hyvinvointityöhön. Hyvinvoiva Lahti -työryhmä seuraa HYTE-kertoimeen liittyviä indikaattoritietoja ja suunnittelee hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä mm. kertoimeen liittyen. Vuosittaisissa HYTE-neuvotteluissa määritellään keskeiset HYTE-työn kehittämiskohteet kuntien esiin nostamien ilmiöiden ja tietopohjan perusteella. Maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueet ovat mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus,

päihteettömyys ja terveelliset elintavat. Ne linjaavat osaltaan paikallisesti ja alueellisissa verkostoissa tehtävää hyvinvointi- ja osallisuustyötä.

- Vammais- ja vanhusneuvostojen vaikuttavuutta lisätään. Neuvostoilla on mahdollisuus osallistua kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan ennen päätöksentekoa. Vanhus- ja vammaisneuvostot tekevät yhteistyötä hyvinvointialueen neuvostojen kanssa. Kumppanuustalo Fellmannia aloitti toimintansa keväällä 2024. Sen perustamisen tavoitteena oli koota erilaisia järjestöjä ja yhdistyksiä saman katon alle, edistämään yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä. Palveluyskikkö pyrkii osaltaan turvaamaan kumppanuustalon jatkuvuutta vuonna 2026.
- Vuonna 2026 osallistavan budjetoinnin työ ja kumppanuuspöydät jatkavat aktiivista toimintaansa.

Rahoitettavat yhtiöt ja muut organisaatiot

Lahden seutu - Lahti Region Oy (Visit Lahti)

Vuonna 2026 Visit Lahti jatkaa strategista työtään Lahden seudun matkailun edistämiseksi Road to 2030 -strategian mukaisesti. Tavoitteena on vahvistaa alueen asemaa suosituimmimpana neljän vuodenajan matkakohteena Suomessa – helposti saavutettavana, digitaalisesti ostettavana ja vastuullisesti koettavana. Yhtiön matkailubrändi Visit Lahti Lakeland Finland on toiminnan perustana. Brändiä vahvistetaan vetovoimaisella sisällöllä, jossa korostuvat UNESCO-statuksen saavuttanut Salpausselkä ja ainutlaatuinen Päijänne. Brändin alla rakennetaan koko seudun matkailun tunnettuutta ja vetovoimaa pitkäjänteisesti.

Vastuullisuutta korostavan Visit Lahti -brändin tunnettuutta kasvatetaan laadukkaalla ja asiakaslähtöisellä sisällöntuotannolla yhteistyössä matkailuyritysten kanssa. Näkyvyyttä lisätään kohdennetuilla digitaalisilla kampanjoilla valituilla markkinoilla, erityisesti Keski-Euroopassa. Markkinointi painottuu erikoissegmentteihin, kuten urheilu-, kulttuuri- ja vesistömatkailuun. Kansainvälistä näkyvyyttä haetaan brändien välisellä- ja matkanjärjestäjäyhteistyöllä, vaikuttaja- ja mediavierailuilla sekä innovatiivisilla tavoilla kansainvälisten tapahtumien yhteydessä. Brändin alla toimiva Lahti Convention & Event -yksikkö vahvistaa asemaansa alueen kokous- ja tapahtumamatkailun veturina. Yksikkö houkuttelee ja hakee yhteistyössä Lahden kaupungin ja yrittäjien kanssa aktiivisesti kongresseja, kokouksia ja suurtapahtumia sekä toimii asiantuntevana tukiorganisaationa yliopistolle ja tapahtumajärjestäjille. Yhteistyö Finland Convention Bureau ja Sport Event Management Finlandin kanssa on tiivistä ja tavoitteellista. Vuonna 2026 jatketaan myös suurtapahtumapolun rakentamista vuosille 2026–2030. Visit Lahti osallistuu suurtapahtumien esivalmisteluihin.

Visit Lahti toimii läheisessä yhteistyössä keskeisten elämyskeskittymien yritysten kanssa. Yrityksiä innostetaan kehittämään ketjutettuja elämystuotteita, jotka yhdistävät luontoelämyksiä, kulttuuria, ruokaa ja majoitusta. Vuonna 2026 vahvistetaan valmennusta yrittäjien digitaalisen osaamisen ja saavutettavuuden parantamiseksi. Seudulle rakennetaan aktiivista suosittelukulttuuria, jossa paikalliset, matkailijat ja toimijat toimivat alueen puolestapuhujina.

Fazerin investointipäätös, Lahden vahvistuva asema yliopistokaupunkina ja vuodesta 2028 alkavat kansainväliset suurtapahtumat luovat yhdessä ainutlaatuisen mahdollisuuden houkutella uusia matkailu- ja hotelli-investointeja alueelle. Visit Lahti toimii tiiviissä yhteistyössä Lahden kaupungin, muiden omistajakuntien ja LADECin kanssa matkailuinvestointien, erityisesti hotellihankkeiden, edistämiseksi. Päijänteen matkailun kehittämiseksi on eduskunnassa perusteilla Päijänne-vaikuttajaryhmä. Visit Lahti osallistuu aktiivisesti ryhmän työhön ja toimii alueen vesistömatkailun edunvalvojana ja kehittäjänä.

Toimintaa kuvaava mittari

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous			
Toimintamenot/asukas	380 €	400 €	414 €

1.5. Lahden kaupunginorkesteri

Tuloslaskelma	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liikevaihto	934 830	879 100	894 600	903 600	937 500
Liiketoiminnan muut tulot	106 788	16 100	16 100	16 300	16 500
Tuet ja avustukset	5 854 369	6 122 200	6 181 500	6 181 500	6 181 500
Tuet ja avustukset kunnalta	5 841 300	6 122 200	6 168 200	6 168 200	6 168 200
Muut tuet ja avustukset	13 069	0	13 300	13 300	13 300
Materiaalit ja palvelut	-1 354 456	-1 282 100	-1 227 000	-1 117 600	-999 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 492	-26 000	-26 000	-26 300	-26 600
Palvelujen ostot	-1 333 964	-1 256 100	-1 201 000	-1 091 300	-973 000
Henkilöstömenot	-4 340 725	-4 553 000	-4 610 000	-4 729 800	-4 866 900
Poistot ja arvonalentumiset	-55 019	-36 600	-50 500	-37 200	-40 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 019	-36 600	-50 500	-37 200	-40 000
Liiketoiminnan muut menot	-1 076 216	-1 145 700	-1 204 700	-1 216 800	-1 229 000
Liikelyi-/alijäämä	69 571	0	0	0	0
Rahoitustulot ja -menot	-23	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	2	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-25	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	69 548	0	0	0	0

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena koko vuoden ajalta

Rahoituslaskelma	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta	124 567	36 600	50 500	37 200	40 000
Liikelyi-/alijäämä	69 571	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	55 019	36 600	50 500	37 200	40 000
Rahoitustulot ja -menot	-23	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-68 940	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Investointimenot	-68 940	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	55 627	-3 400	10 500	-2 800	0
Lainakannan muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-55 627	3 400	-10 500	2 800	0
Rahoituksen rahavirta	-55 627	3 400	-10 500	2 800	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0

Toiminnan kuvaus

Taseyksikkö Lahden kaupunginorkesteri vastaa konserttien järjestämisestä, tallentamisesta ja välittämisestä sekä yleisötyöstä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Taseyksikkö toimii elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa ja kuuluu kaupunkikulttuuripalvelujen vastuualueeseen. Orkesteri on merkittävä kaupungin pito- ja vetovoimatekijä, joka lisää kuntalaisten elämänlaatua, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Orkesteri mahdollistaa yhdessä muiden kulttuurilaitosten kanssa kuntalaisille laadukkaan, tasavertaisen ja monipuolisen kulttuurin saavutettavuuden.

Orkesterin kotisali on akustiikastaan maailmalla palkittu Sibelius-talo, jossa orkesteri soittaa pääosan konserteistaan. Syksyllä 2025 orkesterin taiteellisena partnerina ja Sibelius-festivaalin taiteellisena johtajana aloitti kapellimestari Hannu Lintu. Konserttikausi on suunniteltu monipuolisesti niin, että se palvelee eri ikäryhmiä, sitoutuneita klassisen musiikin kuulijoita, ryhmämyyntiä sekä uusasiakashankintaa. Konsertteihin saapuu kuulijoita paljon myös Lahden ulkopuolelta. Kaupunginorkesterin Sibelius-talossa järjestettävä Sibelius-festivaali kerää kotimaisen yleisön lisäksi vuosittain myös runsaan määrän kansainvälisiä

konserktivieraita. Alueellista ja kansainvälistä konserttitoimintaa pyritään jatkamaan toimintakentän muutoksista huolimatta, mutta taloudellisten paineiden vuoksi supistetussa muodossa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Oman tulonhankinnan onnistuminen on keskeisessä roolissa kaupunginorkesterin taloudellisen tuloksen saavuttamisessa. Merkittävin yksittäinen tulonlähde on lipunmyynti, jota pyritään kehittämään niin lipunhintojen säännöllisellä tarkastelulla kuin asiakasmäärien kasvattamisella.

Hallituksen mahdolliset linjaukset kulttuurin rahoituksen vähentämisestä saattavat vaikuttaa kulttuurin toimintamahdollisuuksiin tulevana vuosina. Kaupungille myönnettiin vuodelle 2025 esittävän taiteen (musiikki) valtionosuutta 1,84 milj. euroa, mikä on noin 0,12 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ennakkotietoa vuoden 2026 valtionosuudesta ole vielä ole, mutta koko Suomen kulttuurikenttä on pyrkinyt vaikuttamaan siihen, ettei uusia leikkauksia tulisi.

Toiminnan painopistealueet

Lahten kaupunginorkesterin toiminta perustuu kaupungin strategiaan ja valtuusto-ohjelmassa nimettyyn kolmeen kärkiohjelmaan:

Kestävän kasvun ympäristökaupunki

Orkesteri on sitoutunut ympäristötyöhön ja teetti 2015 kartoituksen omasta hiilijalanjäljestään. Suurin yksittäinen päästöjen aiheuttaja on yleisön saapuminen konsertteihin omilla autoilla: yleisöä ja henkilökuntaa kannustetaan kestävään kulkemiseen ja julkisen liikenteen käyttämiseen. Orkesterin merkittävin kestävä kehityksen edistämisen toimintamuoto on vaikuttaminen. Teemakonserteilla nostetaan esiin esimerkiksi luontoon, ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyviä aihekokonaisuuksia.

Uuden ajan yliopistokaupunki

Orkesteri tiivistää yhteistyötä eri koulutusten tarjoajien kanssa ja tarjoaa monipuolisella ohjelmistolla opiskelijoille konserttielämyksiä. Konsertit eivät vaadi suomen kielen osaamista, joten ne ovat helppo kulttuurimuoto myös ulkomaalaisille opiskelijoille. Lippujen hinnoissa on huomioitu opiskelija-alennukset.

Hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki

Lapsille ja nuorille suunnattu toiminta on orkesterille tärkeää. Yhteistyötä tehdään päiväkotien ja koulujen kanssa mm. Hei, me sävelletään! -projektein sekä tarjotaan lapsille ja nuorille räätälöityjä konsertteja mm. osana kaupungin perusopetuksen kulttuuriohjelmia. Kulttuuriohjelman myötä orkesteri soittaa lahtelaisille ja maakunnan 2. ja 6. luokkalaisille. Lisäksi orkesteri hakee joka vuosi mukaan 8. luokkalaisille suunnattuun Taidetestaajiin.

Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous			
Liikevaihto/asukas	8 €	7 €	7 €
Menot/asukas	56 €	58 €	58 €

1.6. Lahden kaupunginteatteri

Tuloslaskelma	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liikevaihto	1 267 611	1 904 200	1 424 500	1 438 600	1 452 900
Liiketoiminnan muut tulot	63 367	141 700	61 400	62 000	62 600
Tuet ja avustukset	7 901 400	7 986 100	8 583 500	8 583 500	8 583 500
Tuet ja avustukset kunnalta	7 888 900	7 973 600	8 571 000	8 571 000	8 571 000
Muut tuet ja avustukset	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
Materiaalit ja palvelut	-1 675 571	-1 796 500	-1 662 000	-1 678 100	-1 581 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-326 485	-384 100	-365 000	-368 500	-372 000
Palvelujen ostot	-1 349 086	-1 412 400	-1 297 000	-1 309 600	-1 209 200
Henkilöstömenot	-5 598 583	-5 467 900	-5 581 800	-5 723 600	-5 822 900
Poistot ja arvonalentumiset	-176 960	-154 500	-162 500	-138 500	-150 200
Suunnitelman mukaiset poistot	-176 960	-154 500	-162 500	-138 500	-150 200
Liiketoiminnan muut menot	-2 556 510	-2 603 100	-2 653 300	-2 534 100	-2 534 900
Liikelyi-/alijäämä	-775 246	10 000	9 800	9 800	9 800
Rahoitustulot ja -menot	-9 891	-10 000	-9 800	-9 800	-9 800
Kunnalle maksetut korkomenot	-7 816	-8 000	-7 800	-7 800	-7 800
Muut rahoitusmenot	-2 075	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Tilikauden yli-/alijäämä	-785 137	0	0	0	0

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena koko vuoden ajalta

Rahoituslaskelma	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta	-608 177	154 500	162 500	138 500	150 200
Liikelyi-/alijäämä	-775 246	10 000	9 800	9 800	9 800
Poistot ja arvonalentumiset	176 960	154 500	162 500	138 500	150 200
Rahoitustulot ja -menot	-9 891	-10 000	-9 800	-9 800	-9 800
Investointien rahavirta	-146 636	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Investointimenot	-146 636	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-754 813	4 500	12 500	-11 500	200
Lainakannan muutokset	476 128	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	277 335	-4 500	-12 500	11 500	-200
Rahoituksen rahavirta	753 463	-4 500	-12 500	11 500	-200
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 350	0	0	0	0

Toiminnan kuvaus

Taseyksikkö Lahden kaupunginteatteri vastaa omaa sekä yleistuotantoa olevien teatteriesitysten järjestämisestä ja kaupunginteatterin yleisötyöstä sekä ohjelmistoa täydentävien koti- ja ulkomaisten teatteri- ja kulttuuriesitysvierailujen järjestämisestä. Taseyksikkö toimii elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa ja kuuluu kaupunkikulttuuripalvelujen vastuualueeseen.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Asiakasmäärät ja sitä kautta tulokertymä aiheuttavat teatterille edelleen suurimman riskin myös tulevina vuosina. Teatterin viime vuosien tulotavoitteet ja katsojamäärätavoitteet ovat jääneet merkittävästi alle tavoitteen. Merkittävämpänä painopistealueena tulee olemaan omien tulojen kasvattaminen. Yleinen taloudellinen tilanne ja hallituksen linjaukset vaikuttavat edelleen asiakkaiden taloustilanteeseen ja valintoihin. Työllisyyden heikko kehitys vaikuttaa koko talousalueen asukkaiden maksukykyyn ja kulutuskäyttäytymiseen. Lippujen hinnat pyritään pitämään tulotavoitteista huolimatta kohtuuhintaisina.

Teatterin kulurakennetta arvioidaan kriittisesti osana kehittämistoimenpiteitä, vaikka kulut ovatkin pysyneet viime vuosina hyvin talousarviossa. Kaupungin avustus teatterin toimintaan on 8,6 milj. euroa ja se sisältää kaupungille myönnettävän esittävän taiteen (teatteri) valtionosuuden, joka oli vuonna 2025 noin 2,8 milj. euroa. Kaupunginteatteri maksaa tiloistaan vuokraa noin 2,3 milj. euroa.

Uusi ohjelmisto ja uusi brändi on otettu käyttöön syksyllä 2024. Teatterin ohjelmistossa tulee jatkossakin olemaan vuosittain kotimaisia kantaesityksiä. Lisätään muiden teatterien kanssa tehtäviä yhteistuotantoja.

Toimintaan liittyvänä riskinä on tunnistettu kiinteistöön ja tekniikkaan sisältyvät riskit. Teatterin laajempi peruskorjaus toteutuu vuosina 2030–2032. Näyttämötekniikkaa ja ohjausjärjestelmiä joudutaan peruskorjaukseen asti huoltamaan aiempaa laajemmin ja tilanteen mukaan myös korjaamaan kiireellisenä työnä harjoitus- ja esitystoiminnan turvaamiseksi. Teatteritoiminta on vahvasti henkilöstösidonnaista työtä. Henkilöstön poissaolot aiheuttavat merkittävän riskin toiminnalle. Esitystoiminnassa olevan henkilöstön osalta joudutaan tekemään suunnitelmia erilaisille varajärjestelyille, joissa nopeastikin eteen tulevat tilanteet pystytään ratkaisemaan.

Toiminnan painopistealueet

Lahden kaupunginteatterin toiminta perustuu kaupungin strategiaan ja valtuusto-ohjelmassa nimettyyn kolmeen kärkihjelmaan.

Kestävän kasvun ympäristökaupunki

Teatterissa hyödynnetään mahdollisimman paljon olemassa olevia lavasteita, puvustoa sekä tarpeistoa. Uusia materiaaleja hankitaan harkitusti. Lisätään digitaalista markkinointia ja digitaalisia materiaaleja. Esityksissä käytössä myös lainattavat käsiohjelmat. Investointimäärärahoilla korvataan esitystekniikkaa energiatehokkaampiin koneisiin ja laitteisiin.

Uuden ajan yliopistokaupunki

Teatteri tukee omalla toiminnallaan vetovoimaista ja pitovoimaista opiskelukaupunkia. Teatterin monipuolisella ohjelmistolla pyritään tarjoamaan myös opiskelijoille mielenkiintoisia teatterielämyksiä. Lippujen hinnoissa on huomioitu opiskelija-alennukset.

Hyvinvoivien lasten ja nuorten kaupunki

Teatteri on edelleen mukana Lahden kaupungin kulttuurikasvatusohjelmassa ja Taidetestaajissa. Näin mahdollistetaan kahden ikäluokan tutustuminen teatteriin. Yhtenä merkittävänä painopistealueena on kaupunkilaisten hyvinvoinnin säilyttäminen ja edistäminen.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Katsojamäärää pyritään kasvattamaan lisäämällä teatterin vetovoimaa mm. uuden brändin, ohjelmiston ja markkinoinnin keinon. Tavoitteena on kasvattaa katsojamäärää nykytasosta sekä tavoittaa uusia yleisöjä.

Toiminnan tavoitteena on myös saavuttaa talouden tasapaino viime vuosien ollessa alijäämäisiä. Henkilöstö on laajasti osallistunut uuden strategian valmisteluun. Henkilöstön työhyvinvointi ja teatteri vetovoimaisena työpaikkana on myös yksi merkittävä painopistealue.

Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous			
Liikevaihto/asukas	11 €	16 €	12 €
Menot/asukas	81 €	82 €	82 €

2. Liite 1 Toiminnan tunnusluvut

Elinvoiman palvelualue	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Lukiokoulutus					
Opiskelijamäärä	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300
Kurssit (kpl)	2 150	2 150	2 080	2 010	2 010
Keskimääräinen ryhmäkoko (ei sisällä pienryhmiä)	30	31	33	33	33
Kurssit/opiskelija (kpl)	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94
Liikuntapalvelut					
Kivimaan uimahallin kävijämäärä	120 000	120 000	130 000	130 000	130 000
Saksalan uimahallin kävijämäärä	85 000	85 000	90 000	90 000	90 000
Lahden uimahallin kävijämäärä	115 000	115 000	120 000	120 000	120 000
Nastolan uimahallin kävijämäärä	60 000	60 000	70 000	60 000	60 000
Kaupunginmuseo					
Lausunnot (arkeologia ja rakennustutkimus, muut)	696	750	800	800	800
Lausuntojen antaminen määräajassa (%)	95	100	90	100	100
Asiakaskontaktit (näyttely-, kulttuuriympäristö-, kokoelma- ja verkkoasiakkuudet)	130 000	130 000	150 000	150 000	150 000
Enintään 18-vuotiaiden asiakkaiden lukumäärä	13 000	19 000	21 000	20 000	20 000
Kaupunginorkesteri					
Julkiset konsertit	66	80	80	80	80
Kuulijoiden lukumäärä em. konserteissa	68 768	53 000	54 000	55 000	55 000
Muut esiintymiset (tilaus- ja pienesiintymiset, ulkomaan)	39	65	65	65	65
Kuulijoiden lukumäärä yhteensä	73 038	58 000	59 000	60 000	60 000
Kaupunginteatteri					
Näytännöt (kpl)	248	250	250	250	250
Ensi-illat (kpl)	7	7	8	7	7
Katsojamäärä	49 136	71 000	53 000	60 000	60 000
Lasten ja nuorten näytännöt (kpl)	56	70	70	70	70
Yleisötyön tilaisuudet, ei esitys (kpl)	131	100	100	100	100
Oma tulorahoitus/katsoja (€)	25,76	27,00	27,00	27,00	27,00

3. Liite 2: Investointiosa

Investointisuunnitelmat valmistellaan ja esitetään viiden vuoden ajalta. Elinvoiman palvelualueen taloussuunnitelmavuosien 2026–2028 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 0,5 milj. euroa ja kohdistuvat irtaimen omaisuuteen.

Irtain omaisuus

Irtaimen omaisuuden sitovuus on investointisuunnitelman menot kaupunkitasoisesti. Yksikön esityksessä on arvio toteutettavista irtaimen omaisuuden investoinneista. Määrärahan kohdentamista yksiköille voidaan tarkastella talousarviovuoden aikana kaupunginvaltuuston myöntämän kokonaismäärärahan puitteissa.

1 000 euroa		TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Irtain omaisuus	tulot	48						
Lahden kaupunki	menot	-4 635	-4 145	-4 700	-4 270	-4 010	-4 010	-4 395
Elinvoiman palv. alue	menot	-2 007	-675	-480	-800	-840	-640	-645

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

1 000 euroa		TP 2024*	KS+LTA:t 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot		0	0	0	0	0	0	0
Menot		-2 007	-675	-480	-800	-840	-640	-645
Netto		-2 007	-675	-480	-800	-840	-640	-645

*Tilinpäätöksen (TP) 2024 ja voimassa olevan talousarvion (KS+LTA:t) 2025 taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja ne ovat osittain laskennallinen arvio.

Kohteet	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Elinvoiman palvelualue (ilman taseyksikköä)					
Kulttuuripalvelut	-50	0	0	0	0
Kaupunginmuseo	-240	-610	-650	-450	-455
Lahden kaupunginorkesteri -taseyksikkö					
Instrumenttihankinnat	-40	-40	-40	-40	-40
Lahden kaupunginteatteri -taseyksikkö					
Talotekniikan korvaushankinnat	-150	-150	-150	-150	-150